

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет

Методичні рекомендації до написання курсових робіт
для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»
Спеціальність 014 Середня освіта
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Чернівці – 2024

Інтелект – це стратегічний ресурс України. Курс нашої держави на євроінтеграцію стимулює прагнення українських студентів стати високоосвіченими конкурентоспроможними фахівцями. Залучення студентів до науково-дослідної роботи, спрямованої на здобуття нових знань, умінь, навичок у процесі виконання наукових досліджень, є важливою рушійною силою, що забезпечує високу якість підготовки майбутніх учителів-словесників, яка відповідає міжнародним стандартам.

Курсова робота – обов'язковий освітній компонент циклу професійної підготовки здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта за освітньо-професійною програмою «Українська мова та література». Її написання сприяє поглибленому, самостійному вивченню певної проблеми, вияскравлює нахили та наукові зацікавлення студентів, виробляє в них уміння працювати з науковими і навчально-методичними джерелами, серед них й інтернет-ресурсами, формує і вдосконалює дослідницькі навички, допомагає закріпити і практично використати знання з вивчених дисциплін. Під час написання курсової роботи викладач (керівник роботи) привчає студента до самостійності, самовизначення, саморозвитку й самовдосконалення, що дає змогу індивідуалізувати й диференціювати знання, зреалізовуючи «Положення про наукову роботу студентів», розроблене Міністерством освіти і науки України.

Мета курсової роботи – сформувані у студентів-філологів нові знання та вміння, які допомогли б їм запропонувати шляхи розв'язання певної мовознавчої чи літературознавчої проблеми, поглибити їхній досвід, здобутий у процесі опанування передбачених освітньо-професійною програмою навчальних дисциплін та проходження педагогічної практики.

Основними завданнями курсової роботи є:

- закріпити, систематизувати і поглибити набуті знання;
- розвивати уміння знаходити нерозв'язані проблеми обраної теми дослідження;
- розвивати навички практичного застосування теоретичних знань;

- навчити обирати, групувати та узагальнювати інформацію;
- формувати вміння самостійно проводити наукове дослідження, аналізувати й узагальнювати отримані теоретичні та практичні результати;
- ознайомити з методами та методикою проведення наукового дослідження;
- формувати навички виконання емпіричної науково-дослідницької діяльності;
- набути досвіду проведення наукового дослідження та обробки його результатів.

Курсова робота на **III курсі** навчання (інтегрована в ОК „Основи наукових досліджень”) є першим самостійним науковим дослідженням студента з лінгвістики / літературознавства. На **IV курсі** здобувачі вищої освіти продовжують науково-дослідну роботу, зосереджуючи увагу на дослідженні обраної проблематики, зазвичай, в аспекті методики викладання української мови / методики викладання української літератури в ЗЗСО.

Обидві курсові роботи є виконанням індивідуального науково-дослідницького завдання творчого характеру, яке повною мірою віддзеркалює рівень теоретичних знань і практичних навичок студента, який повинен:

- сформулювати актуальність проблеми дослідження, визначати його мету, основні завдання, предмет, об’єкт опису;
- здійснити добір важливої наукової інформації;
- проаналізувати наукові погляди вчених;
- дотримуватися чинних норм сучасної української літературної мови, грамотно оформити теоретичний та ілюстративний матеріал;
- вибрати доречні дослідницькі прийоми, методи й застосувати їх;
- переконливо викласти свої думки, запропонувати шляхи розв’язання обраної проблеми та сформулювати висновки;
- дотриматися вимог академічної доброчесності;
- публічно захистити підготовлену роботу.

Курсові роботи демонструють не лише рівень засвоєння студентами здобутих знань, а й загальної культури та ерудиції.

ОБСЯГ І ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Обсяг кожної курсової роботи – у межах **не менше ніж 30 сторінок** комп'ютерного тексту (без урахування додатків та списку літератури). Курсову роботу набирають на комп'ютері і роздруковують на принтері з одного боку аркуша білого паперу формату А 4 за допомогою комп'ютерного шрифту **14 Times New Roman** через **1,5** інтервалу з розрахунку не більше ніж **28–30** рядків на сторінці. Кегель друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою. Розміри поля: верхнє, нижнє – по **2 см**, лівє – **3 см**, правє – **1,5 см**.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Усі сторінки нумерують, окрім титульного і тих аркушів, що містять відцентровані заголовки структурних частин роботи (ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ), але їх включають до загальної нумерації сторінок, не проставляючи номерів сторінок.

До загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці, рисунки, які повністю займають площу сторінки. Однак всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають суцільній нумерації.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Назву розділу друкують великими літерами з вирівнюванням по центру.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу. За необхідності, у межах підрозділу можуть бути виокремлено пункти. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.»

(другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Номери та назви підрозділів і пунктів друкують з абзацу з вирівнюванням по ширині.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках) позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу з абзацу з вирівнюванням по ширині.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Після цього, по центру напівжирним шрифтом, назва таблиці. Якщо в розділі курсової роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

Під час написання курсової роботи студент повинен покликатися на включені до бібліографії джерела за текстом і дотримуватися правил оформлення цитувань (у квадратних дужках вказують номер наукової праці зі списку літератури і зазначають відповідну сторінку, напр.: [15, с. 9], [15, с. 9–21]. Якщо ж посилаються на кілька джерел, між ними ставлять крапку з комою, напр.: [6, с. 57; 12, с. 19]).

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи, розміщують після списку використаних джерел у порядку посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток, наприклад, додаток А. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

ЕТАПИ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

I. Підготовчий етап

1. Вибір теми. Обраний студентом керівник курсової роботи пропонує здобувачеві обрати одну з переліку тем, суголосних з науковою тематикою випускової кафедри (української літератури, сучасної української мови, історії та культури української літератури). З переліку тем студент обирає ту, яка найповніше відповідає його навчально-практичним інтересам та здібностям. Здобувач може висловлювати власні пропозиції щодо тематики курсової роботи. Перевагу надають темі, розробляючи яку студент може виявити максимум власної творчості та ініціативи.

2. Консультація з науковим керівником. На першій консультації науковий керівник визначає обсяг досліджуваного теоретичного і фактичного матеріалу, допомагає збагнути актуальність і новизну запропонованої проблеми, разом зі студентом визначає об'єкт, предмет, мету, завдання наукового пошуку, а також рекомендує для опрацювання основну наукову літературу. Керівник і студент складають попередній план роботи, планують основні її розділи, визначають терміни написання чернеткового і чистового варіантів роботи на засадах академічної доброчесності.

Наступні консультації пов'язані з поетапною перевіркою керівника укладеної бібліографії з теми дослідження, чернеток текстів вступної, основної (за розділами), висновкової частин та всієї курсової роботи. Запорукою успіху написання науково-дослідної роботи студента є дотримання графіку виконання плану, узгодженого під час першої консультації з керівником.

3. Добір та опрацювання наукової літератури, укладання бібліографії. Зазвичай науковий керівник дає поради щодо опрацювання наукових праць, особливо важливих для обраної теми. Однак, загалом, наукову літературу студент добирає самостійно. Починати варто з енциклопедичних видань (напр., енциклопедія «Українська мова», «Лінгвістична енциклопедія», «Літературознавча енциклопедія», «Шевченківська енциклопедія», «Лексикон загального та порівняльного літературознавства» тощо) та словників

мовознавчих, літературознавчих, дидактичних термінів (основну наукову літературу подано в кінці методичних рекомендацій).

Після ознайомлення з алфавітними, систематичними і предметними каталогами, тематичними картотеками, бібліографічними покажчиками, електронними ресурсами студент спочатку опрацьовує вибрану з них нову літературу, потім – заглиблюється за покликаннями в історію дослідження обраної проблеми. Важливо звертатися і до періодичних мовознавчих, літературознавчих видань, науково-методичних часописів («Українська мова», «Мовознавство», «Українське мовознавство», «Проблеми слов'янознавства», «Культура слова», «Дивослово» (до 1991 р. – «Українська мова і література в школі», «Слово і час», «Проблеми сучасного літературознавства», «Українське літературознавство», «Українська мова і література в школах України», «Буковинський журнал», «Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах», «Дзвін», «Березіль», «Дніпро», «Кур'єр Кривбасу», «Літературна Україна», «Українська літературна газета», «Слово Просвіти» та ін.; а також до вісників вищих навчальних закладів, матеріалів міжнародних і всеукраїнських конференцій, навчальних програм та шкільних підручників з української мови та української літератури тощо. Усі записи потрібно супроводжувати укладанням бібліографії.

4. Збір фактичного матеріалу. Джерелами дослідження є оригінальні тексти (художні, наукові, публіцистичні, епістолярні та ін.), словники, опитування інформаторів, аудіозаписи мовлення представників певних територій чи соціальних груп, анкетування. На картках, в окремому зошиті чи файлі фіксують цікаві висловлювання, цитати з художніх творів, наукових публікацій, які можна використати під час написання тексту курсової роботи. Під час таких записів дотримують правил цитування.

5. Складання плану, визначення структури роботи, вибір методики дослідження. Спочатку складають перелік ключових питань, які планують висвітлювати, – перший варіант простого плану дослідження (або ЗМІСТ роботи), пізніше його конкретизують, ускладнюючи. Якщо після написання

чернеткового варіанта курсової праці план виявляється надмірно розгорнутим, його за потреби втретє підправляють, спрощуючи.

Від мети, завдань і характеру фактичного матеріалу залежить вибір методів дослідження. Науковий керівник допомагає визначити доцільність використання тих чи тих наукових методів: загальнонаукових (індукція і дедукція, аналіз та синтез, зіставлення, порівняння, класифікація, типологізація тощо) та спеціальних (описовий, зіставний, історичний, порівняльно-історичний, або компаративний, лінгвогенетичний, структурний, метод лінгвістичної географії, або ареальний, дистрибутивний, трансформаційний, компонентний аналіз, соціолінгвістичний, метод польового дослідження, психолінгвістичний, статистичний, культурно-історичний та ін.).

II. Основний етап.

1. Написання чернеткового варіанта тексту. Наукова робота повинна містити титульну сторінку, зміст, вступ, основну частину, що складається з окремих розділів та підрозділів, висновків, списку використаної літератури, джерел і, можливо, переліку умовних скорочень і додатків.

У **вступі** обґрунтовують актуальність, новизну, мету, завдання, джерельну базу, методи дослідження, указують також на об'єкт та предмет дослідження, апробацію результатів на щорічних студентських конференціях, лаконічно окреслюють структуру роботи. Орієнтовний обсяг вступу – **3–5 сторінок**.

Основна частина роботи повинна містити теоретичні й практичні розділи, назви яких мають передавати їхній зміст (приклад невдалого формулювання теоретичного розділу – «Огляд літератури» – замість «Теоретичні засади дослідження застарілої лексики в художньому тексті» чи «Науково-критичне осмислення художнього доробку письменника»).

У першому *теоретичному розділі* студент творчо (осмислено) описує опрацьовану наукову і навчально-методичну літературу з теми дослідження, окреслює основні етапи становлення й висвітлення обраної проблеми, виявляючи ті питання, які потребують подальшого вивчення. У *практичному* – аналізують фактичний матеріал, залежно від теми роботи, демонструючи

виконання дослідницьких завдань, зазначених у вступі. Кожен розділ закінчується короткими висновками.

У **загальних висновках (3–4 с.)** студент струнко підсумовує результати всього дослідження (стисло викладає отримані в ході дослідження теоретичні і практичні результати), нерідко пронумеровуючи основні положення, але не переказує зроблене та не вводить нових деталей. Обґрунтовує перспективу проведення подальших досліджень. У висновках не допускають покликань на інших науковців, не застосовують цитувань. Загальні висновки курсової роботи повинні відповідати запланованим завданням і узгоджуватись із ними.

До **списку використаної літератури і джерел** входять ті джерела, які послужили методологічною, спеціальною теоретичною і науково-методичною опорою при написанні наукової роботи. До списку літератури записують лише ті праці, що їх студент згадує або цитує в роботі. Він засвідчує обсяг опрацьованих здобувачем джерел, рівень вивчення ним досліджуваної проблеми та навички роботи з науковою та навчально-методичною літературою. Не варто штучно збільшувати обсяг списку джерел загальними підручниками, енциклопедіями, словниками та іншими науковими працями, які студент не використовував під час написання курсової роботи.

Список літератури розміщують за абеткою (спочатку друковані кирилицею, потім – латиницею) й описують згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок.

Додатки подають одразу після списку використаної літератури, позначають великими літерами (Додаток А) і кожен з яких починають з нової сторінки.

Це допоміжні або додаткові матеріали, які не увійшли до основного тексту курсової роботи, але необхідні для повноти її сприйняття. Додатки можуть виступати у формі словників, методичних розробок, сценаріїв заходів, допоміжного ілюстративного матеріалу, таблиць, ілюстрацій, статистичних даних тощо.

Написану роботу студент повинен дуже уважно перевірити.

2. Удосконалення тексту. Після перевірки тексту курсової роботи, яку здійснює науковий керівник, студент повинен внести потрібні зміни й доповнення відповідно до його зауважень і рекомендацій. Дуже важливо після цього ще раз сумлінно вчитати роботу, відтак здати її на кафедру.

3. Перевірка на плагіат. Студент повинен пам'ятати про правила академічної доброчесності: не переписувати дослівно уривки тексту першоджерел без покликань і без оформлення цих уривків як цитат; не компілювати кілька джерел (не поєднувати чужих текстів чи їхніх елементів без покликань); не перефразовувати тексти першоджерела у формі, близькій до оригіналу тощо.

4. Попередній захист курсової роботи. На розширеному засіданні кафедри (приблизно за 2 тижні до подання остаточної версії курсової роботи на кафедру), на якому присутні завідувач кафедри, керівник роботи, керівник наукового семінару, інші викладачі кафедри та студенти, автор курсової праці повідомляє про свою готовність до її захисту. Керівник роботи повідомляє присутнім про хід співпраці зі студентом під час їхньої спільної науково-дослідної діяльності.

5. Подання остаточної версії курсової роботи. Переплетену роботу у палітурці здають на кафедру у визначений вченою радою факультету термін (не менш ніж за 2 тижні до дня захисту).

III. Завершальний етап

1. Підготовка виступу до публічного захисту курсової роботи. Для 5–6-хвилинного захисту дослідження студент повинен підготувати інформативний, структурований усний виступ, у якому вказати на актуальність досліджуваної проблеми, познайомити з метою і завданнями роботи, лаконічно повідомити про результати, наголосивши на їх новизні. Важливо, щоб сказане було зрозуміле слухачам, розбірливе і виразне. Для захисту можна підготувати мультимедійну презентацію. Інформацію у презентації подати чітко, думки формулювати грамотно, подбавши про стримане оформлення.

2. Публічний захист курсової роботи на засіданні випускових кафедр. Захист курсової роботи є однією з форм контролю знань, умінь, навичок та інших компетентностей, визначених програмними результатами навчання за освітньо-

професійною програмою підготовки здобувача першого рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література).

Публічний захист курсової роботи відбувається в присутності завідувача кафедри, всіх керівників курсових робіт та студентів. Після виступу доповідача викладачі та студенти ставлять йому запитання, на які автор курсової роботи повинен намагатися відповісти вичерпно, не бути багатослівним, говорити чітко й аргументовано. Здобувачі повинні продемонструвати рівень знань з обраної теми, уміння захищати свою позицію та вести наукову дискусію. Остаточну оцінку ставлять науковий керівник та інші викладачі, присутні на захисті.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Об'єктами оцінювання курсової роботи є три складники: зміст, оформлення та її захист.

Критерії оцінювання змісту курсової роботи:

- ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження; логічний взаємозв'язок теоретичного матеріалу;
- уміння самостійно працювати з інформаційними джерелами, узагальнювати окремі факти, робити висновки;
- ступінь самостійності проведеного дослідження;
- відповідність побудови структури роботи поставленим цілям і завданням;
- використання ефективних методів дослідження, їх різноманітність та логіка їх застосування;
- творчий підхід до аналізу ілюстративного матеріалу;
- якісно підготовлених практичних розробок;
- наявність і практична цінність додатків.

Критерії оцінювання оформлення курсової роботи:

- відповідність обсягу та оформлення роботи встановленим вимогам;
- наявність у додатках до роботи самостійно розроблених матеріалів (системи вправ, фрагментів уроків, конспектів уроків тощо);
- покликання на використану літературу та нормативні документи на засадах

академічної доброчесності;

- дотримання чинних норм сучасної української літературної мови у тексті курсової роботи.

Критерії оцінювання захисту курсової роботи:

- вміння чітко, зрозуміло та стисло викладати основні засади проведеного дослідження;

- повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання за змістом роботи;

- ґрунтовність висновків та рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження;

- вдала мультимедійна презентація наукового дослідження.

Якість виконання і захисту здобувачем курсової роботи як окремого виду самостійної навчальної діяльності оцінюють за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69	Задовільно	D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Загальні критерії оцінювання

«Відмінно» (A, 90–100 балів) заслуговує курсова робота, тема якої є актуальною, відзначається новизною, має добре продуманий план, що відповідає змісту. Ґрунтовно й творчо розкрито теоретичні і практичні аспекти обраної проблеми, подано логічно вмотивовані судження, доречно дібрано і фахово проаналізовано ілюстративний матеріал, подано аргументовані висновки, що чітко

відповідають поставленим завданням. Опрацьовано й узагальнено значний обсяг наукової та навчально-методичної літератури, посилання і цитування оформлено відповідно до правил академічної доброчесності. За обсягом та оформленням робота повністю відповідає встановленим вимогам із дотриманням чинних мовних норм. Викладені теоретичні положення вдало проілюстровано фактичним матеріалом, досліджувана проблема має достатнє практичне висвітлення. Під час захисту студент володіє науковим матеріалом, вільно оперує понятійно-термінологічним апаратом дослідження, дає вичерпні відповіді на поставлені запитання.

«Добре» (В, 80–89 балів) заслуговує курсова робота, тема якої є актуальною, відзначається новизною, а її план відповідає змісту. На високому рівні розкрито теоретичні і практичні аспекти обраної проблеми. Дослідження загалом містить логічно вмотивовані судження, доречно дібраний і фахово проаналізований ілюстративний матеріал, аргументовані висновки. Опрацьовано значний обсяг наукової та навчально-методичної літератури, посилання і цитування оформлено відповідно до правил академічної доброчесності. Викладені теоретичні положення взаємопов'язані з ілюстративним матеріалом, досліджувана проблема має належне практичне висвітлення. За обсягом та оформленням робота в основному відповідає встановленим вимогам. У тексті спостережено незначні огріхи стилістичного характеру та поодинокі помилки в оформленні списку використаної літератури. Під час захисту студент володіє науковим матеріалом, оперує понятійно-термінологічним апаратом дослідження, загалом дає правильні відповіді на поставлені запитання.

«Добре» (С, 70–79 балів) заслуговує курсова робота, тема якої є актуальною, відзначається новизною, однак не повністю розкрита. Теоретичні та практичні аспекти обраної проблеми розкрито на достатньому рівні. Дослідження частково містить логічно вмотивовані судження, частково умотивовані висновки. Опрацьовано достатньо наукової та навчально-методичної літератури, посилання і цитування оформлено відповідно до правил академічної доброчесності. У тексті роботи трапляються огріхи стилістичного характеру та помилки в оформленні

списку використаної літератури. Теоретичний матеріал взаємопов'язаний з ілюстративним, досліджувана проблема має належне практичне висвітлення. За обсягом та оформленням робота в основному відповідає встановленим вимогам. Під час захисту студент володіє науковим матеріалом, викладеним у роботі, знає понятійно-термінологічний апарат дослідження, утім не завжди може дати аргументовані відповіді на поставлені запитання.

«Задовільно» (D, 60–69 балів) заслуговує курсова робота, тема якої є актуальною, утім у вступі її актуальність і новизну обґрунтовано слабо. Теоретичні та практичні аспекти обраної проблеми розкрито на задовільному рівні. План не цілком відповідає змісту роботи, порушено логіку подання матеріалу. Подано суперечливі судження щодо порушених у роботі проблем. Висновки мають загальний характер і не суголосні з поставленими у роботі завданнями. У тексті трапляються неточності в покликаннях на цитати науковців та відповідні джерела, спостережено порушення орфографічних, пунктуаційних, стилістичних норм української мови. Досліджувана проблема частково має належне практичного висвітлення. Є зауваження до обсягу та оформлення роботи. Під час захисту студент не повно презентує проведене дослідження, не може дати вичерпних відповідей на поставлені запитання.

«Задовільно» (E, 50–59 балів) заслуговує курсова робота, тема якої розкрита не повністю, план не відповідає змісту роботи, теоретичний матеріал логічно не структуровано й не узагальнено. Теоретичні та практичні аспекти обраної проблеми розкрито на низькому рівні. Висновки мають загальний характер і не відображають основних результатів дослідження. Наявні неточності в покликаннях на авторів та джерела, з яких запозичено матеріали чи цитати. У тексті курсової роботи трапляються порушення орфографічних, пунктуаційних, стилістичних норм української мови. Досліджувана проблема не має практичного висвітлення, є зауваження до обсягу та оформлення роботи. Під час захисту студент часто допускає помилки або й зовсім не може дати відповідей на поставлені запитання.

«Незадовільно» (FX, 35–59 балів) з можливістю перескладання заслуговує

курсорова робота, в якій виклад матеріалу не відповідає обраній темі. Дослідження має низький теоретичний рівень, поставлені завдання не розкрито. Порушено принцип академічної доброчесності у цитуванні. У тексті допущено значну кількість орфографічних, пунктуаційних та лексичних помилок. Студент не орієнтується в змісті курсової роботи й під час захисту не відповідає на поставлені йому запитання.

«Незадовільно» (F, 1–34 бали) виставляють студенту, який не написав курсової роботи.

Для написання курсової роботи можна використати таку літературу

Рекомендована література

1. Академічне письмо : навч. посібник / уклад. Ревуцька С. К., Зінченко В. М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Асіїв Л. Курсова робота з українського мовознавства : методичні вказівки до написання та вимоги до оформлення курсової роботи. Львів : ЛНУ, 2018. 87 с.
3. Гуроров О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Харків : ХНАУ, 2019. 272 с.
4. Довідник з академічної доброчесності для школярів / уклад. М. В. Григор'єва, О. І. Крикова, С. Г. Певко ; за загал. ред. О. О. Гужви. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 64 с.
5. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
6. Колоїз Ж., Остроушко О. Студентська наукова робота з української мови : навч. посібн. для студ. ф-ту укр. філол. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2016. 162 с.
- 7.
8. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. Основи мовознавчих досліджень : модульний курс : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 344 с.
9. Мазур О. В., Подвойська О. В., Радецька С. В. Як написати наукову роботу: від реферату до дисертації : навч. посіб. з основ наукових досліджень для студентів філологічних спеціальностей. Херсон : Олді-плюс, 2018. 176 с.
10. Пославська Н. М. Основи наукових досліджень : методичні рекомендації до курсу. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2017. 164 с.
11. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо». Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. 81 с.
12. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
13. Скорук І. А. Курсова та дипломна робота з ономастики. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 296 с.
14. Хобзей М. К., Вергун А. Р. Деякі аспекти первинної експертизи наукових праць на наявність академічного плагіату. *Медична освіта = Medical Education* : науково-практичний журнал. 2016. № 3. С. 102–105.

Бібліографічні покажчики

1. Бабич Н. : бібліографічний покажчик / Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, Нац. бібліотека; упоряд. Н. В. Загородна ; наук. ред. О.О. Жук. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. 120 с.
2. Буковинці в світі. Вип. 1 : біобібліогр. довідник / авт.-уклад. О. Гаврилюк ; ЧОУНБ ім. М. Івасюка. Чернівці : АНТ Лтд, 2015. 196 с.
3. Буковинці у світі : біобібліогр. довід. / уклад.: М. Довгань, Р. Гончар ; ред. І. Рудько ; Упр. культури Чернів. облдержадмін., Чернів. обл. універс. наук.

- б-ка ім. М. Івасюка. Чернівці : [б. в.], 2021. Вип. 2. 196 с.
4. Васкан Василь: слово до ювілею : метод.-бібліогр. матер. до 75-річчя від дня народж. укр. поета і громадського діяча / Новоселицька ЦРБ, Строжинецька ЦРБ, ЧОУНБ ім. М. Івасюка. Чернівці : [б. в.], 2016. 16 с.
  5. Видатні діячі культури та мистецтв Буковини : біобібліогр. довід. / авт. проекту О. Баннікова ; авт.-упоряд. : О. Баннікова, М. Довгань, Р. Гончар ; ред. І. Рудько ; Упр. культури Чернів. облдержадмін., Чернів. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Івасюка. Чернівці : Букрек, 2019. Вип. 3. 128 с.
  6. Видатні діячі культури та мистецтв Буковини : біобібліографічний довідник. Чернівці, 2012. Вип. 2. 123 с.
  7. Воробкевич Сидір (1836–1903) : біобібліогр. покажч. до 185-річчя від дня народження / І. Рудько, О. Сандуляк, О. Гаврилук ; ред. М. Довгань ; Упр. культури облдержадмін., Чернів. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Івасюка. 2-ге вид., перероб. і допов. Чернівці : [б. в.], 2021. 232 с.
  8. Грані духовної євроінтеграції : метод.-бібліогр. матер. до 95-річчя від дня народження поета, перекладача Івана Труша. Чернівці : [б. в.], 2016. 16 с.
  9. Дончик Віталій Григорович / НАН України, Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка; авт. вступ. ст. Д. І. Дроздовський ; уклад.: Л. П. Сокіл, Т. В. Посудневська. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Академперіодика, 2017. 100 с. : 11 с. іл., фот. (Біобібліографія вчених України).
  10. «Жінка, яка думає серцем і почуває розумом» : методично-бібліографічні матеріали до 55-ої річниці від дня народження Марії Матіос. Чернівці, 2014. 16 с.
  11. Життя мов спалах блискавки : методично-бібліографічні матеріали до 80-річчя від дня народження українського поета-шістдесятника Василя Симоненка. Чернівці, 2015. 12 с.
  12. З роду просвітянського : методично-бібліографічні матеріали до 150-річчя від дня народження письменника і педагога Івана Бажанського (1863–1933) та 80-річчя від дня народження лікаря, письменниці Зірки Колотило (1933–2006). Чернівці : ЧОУНБ ім. М. Івасюка, 2013. Вип. 2. 40 с. (Відомі родини у літописі культури Буковини).
  13. Захаренко Олександр Антонович (1937–2002 рр.) : біобібліогр. покажч. (до 80-річчя від дня народж.) / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, Навч.-наук. ін-т пед. освіти, соц. роботи і мистецтва, Наук. б-ка ім. Михайла Максимовича, Черкас. обл. ком. профспілки працівників освіти і науки України ; [уклад.: С. О. Захаренко, В. О. Кіреєва, Л. І. Прокопенко]. Вид. 3-тє, допов. і випр. Черкаси, 2017. 111, [8] с. : фот.
  14. Івасюк Михайло (1917 – 1995) : біобібліогр. покажч. до 100-річчя від дня народження / Упр. культури облдержадмін., Чернів. обл. універс. наук. бібліотека ім. М. Івасюка, Чернів. обл. мемор. Музей Володимира Івасюка. 2-е вид., доповн., перероб. Чернівці : Букрек, 2017. 160 с.
  15. Кобилянська Ольга: до 150-ї річниці з дня народження : бібліогр. покажч. / уклад. : Н. І. Горюнова, В. І. Ткач, Н. І. Ткач, Н. М. Загородна ; за участю М. П. Дячук ; наук. ред. Я. Б. Мельничук. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2015. 440 с.

16. Ковалець Лідія : біобібліогр. покажч. до 60-річчя від дня народження / авт.-уклад.: І. Рудько, Р. Гончар; ред. М. Довгань ; Чернів. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Івасюка. Чернівці : [б. в.], 2020. 96 с.
17. Кожелянко Василь: біобібліогр. покажчик / підгот.: Т. І. Ковбан, Т. І. Заяць; ред.: М. М. Довгань, О. О. Гаврилюк ; літ. ред. І. В. Рудько ; Сторожин. ЦБС; Чернів. обл. унів. наук. бібліотека ім. М. Івасюка. Сторожинець, 2016. 84 с.
18. Колодій Віталій (1939–2016) : біобібліогр. покажч. до 80-річчя від дня народження / авт.-упоряд.: Л. Янчик, Г. Добровольська ; ред.: І. Рудько, М. Довгань ; Упр. культури Чернів. облдержадмін., Чернів. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Івасюка. Чернівці : Букрек, 2019. 140 с.
19. Косяченко Віктор: до 85-річчя від дня народж. : біобібліографічний нарис / уклад.: І. Рудько, О. Гаврилюк ; Чернів. обл. об-ня Всеукр. т-ва «Просвіта» ім. Т. Шевченка, Чернів. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Івасюка. Чернівці : ЧНУ, 2017. 200 с.
20. Літопис краю : бібліогр. покажч. / авт.-уклад. О. Гаврилюк ; упр. культури Чернівець. облдержадмін., Чернівець. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Івасюка. Чернівці : Ант ЛТД, 2015. 278 с.

Інформаційні ресурси

- Бібліотека Пенсильванського університету. URL: <http://onlinebooks.library.upenn.edu/>
- Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки». URL: <http://phil.duan.edu.ua>
- DIASPORIANA.ORG.UA. Електронна бібліотека. URL: <https://diasporiana.org.ua/>
- Ізборник. URL: <http://izbornyk.org.ua/>
- Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. URL: <http://www.ilnan.gov.ua/>
- Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://philology.knu.ua/>
- Лінгвістичний портал «Мова.info». URL: <http://www.mova.info/>
- Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>
- Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- Український мовно-інформаційний фонд НАН України. URL: <http://www.ulif.org.ua/>
- Хронологія мовних подій в Україні: зовнішня історія української мови URL: <http://movahistory.org.ua/index.php>
- Чтиво: електронна бібліотека. URL: <http://chtyvo.org.ua>

Міністерство освіти і науки України

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра _____

**Формування орфографічної грамотності учнів
на уроках української мови в 5 класі**

Курсова робота

Виконав/ла студент/ка __ курсу __) групи
спеціальності 014 Середня освіта
(Українська мова і література)»

_____
(прізвище та ініціали керівника)

Керівник – к. філол. н. / д. філол. н.,
професор / доцент /асистент кафедри

_____
(назва випускової кафедри)

_____
(прізвище та ініціали керівника)

Національна шкала _____
Кількість балів _____ Оцінка ЄКТС _____
Підпис керівника _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ ЧАСУ ЯК ЗАСОБУ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ ПОЗАМОВНОЇ ДІЙСНОСТІ	7
1.1. Темпоральність – об’єкт мовознавчих досліджень.....	7
1.2. Синтаксичні засоби вираження часу.....	12
1.3. Категорія часу в ідіостилі Марії Матіос.....	16
<i>Висновки до розділу 1</i>	20
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕМПОРАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ У РОМАНІ МАРІЇ МАТІОС «СОЛОДКА ДАРУСЯ»	21
2.1. Дієслова із семантикою інтервалу.....	21
2.2. Таксис як засіб вираження порядку дії.....	30
<i>Висновки до розділу 2</i>	33
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ ЧАСУ В РОМАНІ МАРІЇ МАТІОС «СОЛОДКА ДАРУСЯ» В ЗЗСО	34
<i>Висновки до розділу 3</i>	39
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	44
ДОДАТКИ	48

**Приклади оформлення списку літератури згідно з ДСТУ 8302:2015
«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні
положення та правила складання» з урахуванням правок**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Скаб М. В. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери : монографія. Чернівці : Рута, 2008. 560 с. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 440 с. Масенко Л. Суржик: між мовою і язиком. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2011. 135 с.
Два автори	Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування : навч. посібник. Київ : Каравела, 2005. 352 с.
Три автори	Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: Семантичний та соціолінгвістичний аспекти. Київ : Вид. дім «КМ Academia», 2000. 218 с.
Чотири автори	Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Київ : Знання, 2004. 367с.
П'ять і більше авторів	Культура фахового мовлення : навчальний посібник / укл.: Н. Д. Бабич, К. Ф. Герман, А. А. Ковтун, К. М. Лук'янюк, Н. І. Рulloва, М. С. Скаб, М. В. Скаб ; за заг. ред. Н. Д. Бабич. 4-те вид., уточн. й доповн. Чернівці : Книги–ХХІ, 2014. 556 с.
Колективний автор	Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (20–21 квітня 2021 року). Філологічний факультет. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 284 с.
Багатотомне видання	Словник української мови : в 11 т./ І. К. Білодід (гол. ред.) та ін. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Стус В. Зібрання творів : у 12 т. : Палімпсести (найповніший незавершений корпус). Київ : Факт, 2009. Т. 5. 768 с.

За редакцією	Український орфографічний словник : близько 172 тисяч слів / за ред. В. Г. Скляренка. Вид. 7-ме, переробл. і допов. Київ : Довіра, 2008. 983 с.
Автор і перекладач	Томан І. Мистецтво говорити / пер. з чеської В. Романця. Київ : Політвидав України, 1989. 293 с.
Частини видання	
Розділ книги	Павличко С. Насильство як метафора (Дискурс насильства в українській літературі), 1999. <i>Теорія літератури</i> . Київ : Основи, 2002. С. 589–594.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Скаб М. Християнське уявлення про душу людини крізь призму української мови. <i>Християнство й українська мова</i> : матеріали наук. конф. (Київ, 5–6 жовт. 2000 р.). Львів : Вид-во Львів. Богосл. Акад., 2000. С. 273–278.
Статті з періодичних видань (журналів, газет)	Бондаренко А. Поетичний звукопис у творах Василя Стуса: феноменологічна проєкція. <i>Дивослово</i> . 2008. № 1. С. 49–58. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.
Статті з продовжуваних видань	Колесник Н. Специфіка семантики фольклорної власної назви з погляду збереження в ній давніх смислів. <i>Науковий вісник Чернівецького національного університету. Сер. Слов'янська філологія</i> . 2010. Вип. 506–508. С. 260–266. Сидоренко І. Підходи до вивчення ідіостилю у лінгвістичних дослідженнях художнього тексту. <i>Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Сер. Філологія (мовознавство)</i> . 2015. Вип. 21. С. 298–303.
Електронні ресурси	
Книги	Русанівський В. М. Історія української літературної мови : підручник. Київ : АртЕк, 2001. 392 с. URL: http://litopys.org.ua/rusaniv/ru.htm (дата звернення: 15.06.2021).
Періодичні видання	Бабич Н. Причини, наслідки і «перспективи» вульгаризації сучасного мовлення. <i>Мова і суспільство</i> . 2010. Вип. 1. С. 141–158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mis_2010_1_19 (дата звернення: 08.05.2021).
Сторінки з веб-сайтів	Міньковська І. Що не так з українською транслітерацією і навіщо це освітянам. URL: https://nus.org.ua/view/shho-ne-tak-z-ukrayinskoyu-

	transliterationsyeyu-i-navishho-tse-osvityanam/ (дата звернення: 08.06.2021).
Соціальні мережі	Новий «Український правопис»: рік потому (онлайнова лекція К. Г. Городенської). <i>YouTube</i> . URL: https://www.youtube.com/watch?v=Y2v1ApGDWCU (дата публікації: 22.03.2021; дата перегляду: 27.03.2021). Редакторка Юлія Мороз. Онлайн-словники з української мови. <i>Facebook</i> . URL: https://www.facebook.com/yuliia.moroz.editor/ (дата публікації: 22.06.2021; дата перегляду: 23.06.2021).
Інші документи	
Стандарти	ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. (Чинний від 2013-08-22). Київ, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Дисертації	Івасюта М. І. Мовні символи у творчості письменників Буковини кінця ХІХ – початку ХХ ст. : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці, 2008. 200 с.
Автореферати дисертацій	Ковтун А. А. Семантичні деривати в релігійній лексиці української мови: творення, розвиток і сучасне функціонування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : 10.02.01. Чернівці, 2018. 35 с. Артеменко Г. С. Структурно-семантичне моделювання фразеологізмів: логічне та алогічне : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Чернівці, 2015. 20 с.

Примітки:

1. Бібліографічний опис складається з певних зон: **зони** назви і відомості про відповідальність, **зони** видання, **зони** специфічних відомостей, **зони** фізичної характеристики тощо. Одну зону від іншої відділяють умовним розділовим знаком (крапкою).

У межах кожної зони також застосовують умовні розділові знаки, які не несуть граматичного навантаження. Вони призначені полегшити розуміння тексту опису, а також забезпечують можливість автоматизованої підготовки бібліографічної інформації.

Умовні розділові знаки – це знаки пунктуації та математичні символи. **Двокрапку** (:) використовують перед кожною групою підназв, перед назвою видавництва, перед відомостями про ілюстрації та ін. **Крапку з комою** (;) ставлять перед зазначенням розміру документа, номером випуску серії та в

межах одного бібліографічного елемента для відокремлення однорідних понять, наприклад, у місці видання: Київ ; Чернівці. Знак *скісна риска* (/) – перед відомостями про відповідальність.

Для більш чіткого розділення зон і елементів застосовують пропуск в один друкарський знак *до й після* умовного розділового знаку. Винятки становлять крапка й кома – пропуски залишають тільки після них.

2. Між цифрами для позначення діапазону («від...до») вживаємо коротке тире й ставимо його *без відступів* між знаками:

- у 2017–2019 роках;
- пам'ятки української мови XVI–XVIII століть;
- С. 1–10;
- Т. 1–4.

3. Застосовуємо нерозривні пропуски між прізвищем та іменем, а також між іменем та іменем по батькові, напр.: І. Вихованець, І. Р. Вихованець.